

Wetenschappelijk bewijzen dat diëtetiek essentieel is, **ook bij herstelzorg na Covid-19**

Als eerste buitengewoon hoogleraar Diëtetiek in ons land is prof.dr. Marian de van der Schueren dit jaar gestart met een onderzoek naar de effectiviteit van diëtistische herstelzorg na Covid-19. “Als we wetenschappelijk kunnen aantonen dat diëtistische herstelzorg ertoe doet, kan dat hopelijk leiden tot een verruiming van het aantal uren in het basispakket, ook voor andere aandoeningen.”

TEKST ANGELA SEVERS (SCRIPTUM) FOTO MICHEL CAMPFENS

Sinds 1 juni 2020 is Marian de van der Schueren de eerste officiële hoogleraar Diëtetiek in Nederland aan Wageningen University & Research (WUR). De buitengewone leerstoel wordt gefinancierd door de Nederlandse Vereniging van Diëtisten (NVD). De van der Schueren: “De NVD wil hiermee de diëtist beter op de kaart zetten en het vakgebied sterker wetenschappelijk onderbouwen. Dat past bij de ontwikkelingen in de diëtetiek en bij de tijdsgeest. Er zijn steeds meer gepromoveerde diëtisten, inmiddels al meer dan 50. En steeds meer paramedische beroepsgroepen hebben nu hoogleraren op hun vakgebied. Zo zijn er onder meer hoogleraren Fysiotherapie, Ergotherapie, Logopedie en Verpleegkunde.”

Herstelzorg na Covid-19

“Een prachtig voorbeeld van *evidence based* diëtetiek op basis van *practice based evidence*.” Zo noemt De van der Schueren de rol van de diëtist in de behandeling van Covid-19-patiënten. De tijdelijke opname van paramedische herstelzorg na Covid-19 in het basispakket van de zorgverzekering, vanaf 18 juli 2020, ziet ze als een bevestiging daarvan. Bij het basispakket gaat het om maximaal 7 uur diëtetiek, 50 sessies fysio- of oefentherapie en 10 uur ergotherapie. De van der Schueren: “Voor diëtetiek is dit een grote opwaardering; het betekent een ruime verdubbeling van het aantal vergoede uren.” Minister voor Medische Zorg en Sport Tamara van Ark heeft deze vergoeding in eerste instantie voor 1 jaar opgenomen in de basisverzeke-

ring. Voor een definitieve opname in het basispakket moet eerst het effect van de diëtistische herstelzorg worden aangetoond. ZonMw, een financieringsorganisatie van innovatie en onderzoek in de gezondheidszorg, heeft vanaf 1 januari 2021 800.000 euro subsidie beschikbaar gesteld om te onderzoeken of de gezondheidstoestand van Covid-19-patiënten echt verbetert door diëtetiek, fysiotherapie, oefentherapie, ergotherapie en/of logopedie. Het

‘We kunnen dit onderzoek alleen goed uitvoeren als diëtisten uit de praktijk meedoen’

slagen van het onderzoek naar het effect van de diëtistische herstelzorg is vooral afhankelijk van de medewerking van eerstelijns diëtistenpraktijken die (ex-)Covid-19-patiënten behandelen. De van der Schueren: “We kunnen dit onderzoek alleen goed uitvoeren als diëtisten uit de praktijk meedoen. Zij hebben de gegevens waarmee we hopelijk kunnen aantonen dat diëtistische herstelzorg na Covid-19 ertoe doet.”

Prof.dr. Marian de van der Schueren

1986 Afgestudeerd als diëtist aan de Hogeschool van Amsterdam

1986-1988 Diëtist in het Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam

1988-1990 Diëtist in het OLVG in Amsterdam

1990-2019 Diëtist, onderzoeker, sectiehoofd en coördinator onderzoek van de sectie diëtetiek en voedingswetenschappen aan Amsterdam UMC, locatie VUmc

2000 Gepromoveerd aan de Vrije Universiteit Amsterdam als eerste klinisch diëtist in Nederland ("Malnutrition in head and neck cancer patients")

2013-heden Lector Voeding, Diëtetiek en Leefstijl aan Hogeschool Arnhem en Nijmegen

2019 EFAD European Honorary Dietetic Fellowship Award

2020-heden Buitengewoon hoogleraar Diëtetiek aan Wageningen University & Research

Kruisbestuiving HAN en WUR

Diëtetiekstudenten en studenten van Wageningen University & Research (WUR) zullen helpen de data te verzamelen en verwerken. Daarbij komt goed van pas dat De van der Schueren naast het hoogleraarschap - 1 dag per week - ook lector Voeding, Diëtetiek en Leefstijl is aan Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN). Aan die taak besteedt zij drie dagen per week. "Zo kan ik het wetenschappelijk onderzoek voor de WUR meteen combineren met de toepassing in de praktijk. Beide functies versterken elkaar." Zo heeft De van der Schueren onlangs ook een studie uitgevoerd naar de verbetering van de eiwitname bij ouderen met risico op ondervoeding. Voor dat onderzoek werkten studenten van de HAN samen met studenten van de WUR. De van der Schueren: "Ze leerden echt van elkaar: HAN-studenten zijn heel praktisch ingesteld en goed in bijvoorbeeld het afnemen van voedingsanamneses en uitvoeren van metingen van lichaamssamenstelling. De WUR-studenten zijn goed in data-analyse en het opschrijven van resultaten. Zo leren de groepen studenten van elkaar. Een mooi voorbeeld van kruisbestuiving."

Covid-19-patiënten in de eerste lijn

Medio maart 2021 gaat het onderzoek echt van start, waarbij De van der Schueren diëtistenpraktijken actief gaat benaderen om mee te doen aan het onderzoek naar herstellzorg: "Het gaat om eerstelijns diëtisten die Covid-19-patiënten behandelen of behandeld hebben. Naar schatting geldt dat voor ongeveer de helft van alle eerstelijns praktijken. We hopen dat die praktijken allemaal meedoen zodat we

veel data kunnen verzamelen en daaruit conclusies kunnen trekken. Het is mooi te zien dat een aanzienlijk aantal diëtisten zich al heeft aangemeld." Nieuwe patiënten die diëtistische nazorg krijgen, worden gedurende een half jaar gevolgd in de praktijk. Bij aanvang van de nazorg en na 3, 6 en 12 maanden wil De van der Schueren een aantal vastgestelde doelen evalueren: het gewicht en de vetvrije massa, het halen van de energie- en eiwitdoelen en klachten als smaak- en reukverlies, diarree of problemen met slikken. Patiënten vullen vragenlijsten in via een app en behandelaars voeren in het behandelaarsdeel van de app data in via een zogenaamd e-CRF (elektronische Case Report Form). De van der Schueren: "We proberen dat proces zo gemakkelijk mogelijk te laten verlopen en te ondersteunen met 'datastewards'. Daarnaast zijn de elektronische patiëntendossiers inmiddels aangepast, waardoor we voor een terugkijkend deel van het onderzoek ook nog data uit de dossiers kunnen halen. Dit is een nieuwe manier van data verzamelen, en een uitdaging. Maar wel één die past bij de tijdgeest." Het uiteindelijke doel is om te achterhalen of patiënten baat hebben bij de diëtistische behandeling en bij welke patiënten relatief het beste resultaat wordt behaald. De van der Schueren: "Zijn dat patiënten die op de inten-

'Bij welke patiënten wordt relatief het beste resultaat behaald?'

sive care hebben gelegen of juist niet? Zijn dat mensen met overgewicht of patiënten die goed op gewicht zijn? Zijn het ouderen of juist jongeren? Ook kunnen we zien of een multidisciplinair behandeling van diëtist samen met bijvoorbeeld fysiotherapie meerwaarde heeft. Met de resultaten kunnen we het belang van diëtistische herstellzorg onderbouwen en behandelrichtlijnen specifiek aanpassen."

Oproep om mee te doen aan het onderzoek

Wat betekent het voor diëtisten om mee te doen aan het onderzoek? De van der Schueren: "Het verzamelen van data kost tijd. En niet iedere diëtist voert bijvoorbeeld normaal gesproken impedantiemetingen uit. Daardoor kan het onderzoek voor diëtisten voelen als iets dat buiten hun normale comfortzone ligt." Maar De van der Schueren doet nadrukkelijk een moreel appel op diëtisten: "Covid-19-herstellzorg benadrukt het belang van voeding bij het herstel

van spiermassa na ziekte. Daarmee laten we ook zien aan verwijzers dat diëtisten écht meerwaarde bieden. Diëtisten die mee willen doen aan het onderzoek kunnen zich aanmelden via covid.dietetiek@wur.nl.

Cohort Diëtist

In de zomer hoopt De van der Schueren alweer met een volgend onderzoek te kunnen starten, waarvoor ze nu het onderzoeksvoorstel schrijft samen met het Erasmus MC en de vier hogescholen waaraan een opleiding voeding en diëtiek verbonden is: "Ik wil samen met diëtistenpraktijken onderzoeken waarom sommige mensen wel succesvol

'We zullen de krachten moeten bundelen. Samen staan we sterk'

gewicht verliezen en anderen niet. In gewichtsverlies-trials vallen deelnemers in de interventiegroep vaak fantastisch af, maar in de dagelijkse diëtistenpraktijk is het gewichtsverlies vaak minder rooskleurig dan in de trials. Hoe komt dat en hoe ziet de ideale behandeling voor de individuele patiënt eruit?" De van der Schueren is geen hoogleraar die – zoals ze het zelf zegt – zware metabole studies uitvoert, waarvan de resultaten vervolgens in een bureau verdwijnen. Ze wil vooral onderzoek doen samen met het "Cohort Diëtist", zoals ze de diëtisten in het werkveld noemt. De van der Schueren: "Ik kan deze leerstoel alleen een goede invulling geven als ik de diëtisten in het werkveld meekrijg. Ik behandel immers zelf geen patiënten. We zullen de krachten moeten bundelen. Samen staan we sterk en kunnen we ervoor zorgen dat de diëtiek steeds meer gezien wordt als een essentiële ondersteuning bij de preventie en behandeling van ziekten."

Prestigieuze EFAD award

De van der Schueren is zowel nationaal als internationaal een rolmodel voor diëtisten. Dat vindt ook de European Federation of the Associations of Dietitians (EFAD). Eind 2019 ontving De van der Schueren de prestigieuze EFAD European Honorary Dietetic Fellowship Award 2019. Dit is de hoogste onderscheiding voor diëtisten die een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling van de diëtiek wereldwijd. EFAD roemt De van der Schueren voor meer dan 25 jaar onderzoek op het gebied van de diëtiek, het begeleiden van veel studenten en promovendi en voor het zijn van de drijvende kracht achter de *evidence based practice en practice based evidence* van diëtisten. De van der Schueren heeft ongeveer 150 wetenschappelijke publicaties in nationale en internationale tijdschriften op haar naam staan.

Met dank aan het Museum van de Geest in Haarlem.

